[2023] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 12

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਸਤਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2984-2985)

ਮਾਰਚ 03, 2023

[ਐਮ. ਆਰ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ.ਵੀ. ਨਗਰਨਾਥਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ – ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1964 – ਆਰ. 12 – ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜਾ – ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਸਕੂਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ - ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ - ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਥਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਧਿਰਾਂ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿੱਥੇ ਘਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਸਕੂਲ ਪਰਿਸਰ - ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਕੂਲ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਕੂਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ/ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ/ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੰਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਤਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 11 ਕਨਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 4 ਮਰਲੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ 15 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਚੰਗੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 4][18- ਈ-ਐੱਫ]

2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਕੂਲ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ। ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਬਨਸਪਤੀ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ/ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ/ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੰਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 4.1][18- ਜੀ-ਐੱਚ; 19-ਏ-ਬੀ]

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2984- 2985।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 2015 ਦੇ ਸੀ ਡਬਲਯੂ ਪੀ ਨੰਬਰ 3167 ਵਿੱਚ 2016 ਦੇ ਆਰਏਸੀਡਬਲਯੂ ਨੰਬਰ 284 ਅਤੇ ਮਿਤੀ 12.05.2016 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 21.10.2016 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੇ. ਮੁਦਗਲ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਕੈਲਾਸ਼ ਸੀ. ਮੁਦਗਲ, ਵਿਸ਼ਵ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸੁਰੇਂਦਰ ਦੇਸਵਾਲ, ਸਾਹਿਲ ਗਰਗ ਨਾਰੰਗ, ਵੀ.ਕੇ. ਸ਼ੁਕਲਾ, ਜਯੰਤਾ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ, ਅੰਕਿਤ ਵਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਚਨਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ ਸਾਕੇਤ ਗੌਤਮ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਜੋਏ ਦਾਸ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ
ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.
1. ਸੀ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 12.05.2016 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਗੌਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ। 2015 ਦੇ ਨੰਬਰ 3167 ਅਤੇ 2015 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 3167 ਵਿੱਚ 2016 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 284 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 21.10.2016, ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

2.1 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 61/2 ਅਤੇ 62 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸਰਪੰਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 61/2 ਅਤੇ 62 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ - ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2.2 ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ 25.03.2009 ਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 30.08.2011 ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

2.3 ਮਿਤੀ 30.08.2011 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ, ਯਮੁਨਾ ਨਗਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 02.05.2012 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਵੀ ਮਿਤੀ 04.07.2014 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

2.4 ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮਿਤੀ 30.08.2011, 02.05.2012 ਅਤੇ 04.07.2014 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2015 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3167 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।

2.5 ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 23.02.2015 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਦਲੇ

ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹਨ। , ਖਸਰਾ ਨੰ. 63 ਵਿੱਚੋਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਕੂਲ ਦੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

2.6 ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਸੀ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਸਥਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਥਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹਨ।

2.7 ਸਥਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ / ਮੁੜ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦੁੱਗਣੀ ਹੱਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ।

2.8 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 12.05.2016 ਦੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ ਗਠਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਬਜੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1964 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ, ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ, 2000 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 200 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਤੱਕ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਖੇਤਰ। ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਰੇਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਭਾਵ ਫਲੋਰ ਰੇਟ ਜਾਂ ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ, ਜੋ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ, ਵੇਚਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.9 ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿੱਥੇ ਘਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੋਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਕੂਲ

ਦੇ ਅਹਾਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 9 ਤੋਂ 14 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

"(9) ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 12 ਆਈ.ਬੀ.ਆਈ.ਡੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿੱਥੇ ਘਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੂਲ ਪਰਿਸਰ।

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੋ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ/ਕਬਜ਼ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ (ii) ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।

(11) ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ 200 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਵੱਖਰੇ ਯੂਨਿਟਾਂ' ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ|

(12) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

(13) ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ।

(14) ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ।

2.10 ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 2016 ਦੇ ਆਰ.ਏ. ਨੰਬਰ 284 ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 21.10.2016 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਰੀਵਿਊ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 29.03.2022 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ:-

"ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਮੁਸਤਫਾਬਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 61/2 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਕਸ਼ੇ/ਸਕੈਚ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 61/2 ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਪ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਸਕੂਲ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਬਜੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਖਸਰਾ ਨੰ. 61/2 ਅਤੇ 62 ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ, ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।
ਉਪਰੋਕਤ ਅਭਿਆਸ ਅੱਜ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
19.04.2022 ਨੂੰ ਪਾਓ।

3.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 29.03.2022 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਜਾ ਮੱਘਰਪੁਰ ਦੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 61/2 ਅਤੇ 62 ਦੀ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਾਜ਼ੀ ਹੱਦਬੰਦੀ, ਕੰਪਿਊਟਰਾਈਜ਼ਡ ਸਕੈਚ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ 3 ਕੇ-0ਐੱਮ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 61/2(7-16) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ 4 ਕੇ- ਦੇ ਬਾਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਹੈ। 16 ਐੱਮ ਅਤੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 62 (3 ਕੇ-19 ਐੱਮ) 'ਤੇ ਵੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ:-

ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ	ਜ਼ਮੀਨ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ	ਲਗਭਗ 26 ਮਰਲੇ
ਸਤਪਾਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦਿਆਲ ਚੰਦ	ਲਗਭਗ 17 ਮਰਲੇ
ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਲਗਭਗ 26 ਮਰਲੇ।
ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਸੰਤ ਸਿੰਘ	ਲਗਭਗ 18 ਮਰਲੇ
ਜੀਤ ਕੌਰ ਪੁਤਰੀ ਐਸ.ਐਚ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ	ਲਗਭਗ 7 ਮਰਲੇ
ਕਾਂਤਾ ਰਾਣੀ ਪੁਤਰੀ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ	ਲਗਭਗ 6 ਮਰਲੇ
ਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ	ਲਗਭਗ 4 ਮਰਲੇ
ਕੁੱਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਲਗਭਗ।	ਲਗਭਗ 5 ਕਨਾਲ 4 ਮਰਲੇ

3.2 ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 62 ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੋਈ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 62 ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 61/2 ਅਤੇ 62 ਤੋਂ ਲਗਭਗ 1 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ 5 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 4 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜੋ ਸਕੂਲ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

3.3 ਤਾਜ਼ਾ ਸਕੈਚ/ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 200 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿੱਥੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ।

3.4 ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸਕੈਚ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ।

4. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਨ। 11 ਕਨਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 4 ਮਰਲੇ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਚੰਗੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

4.1 ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਕੂਲ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ। ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਬਨਸਪਤੀ

ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ/ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ/ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੰਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ), ਜੋ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ/ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਥਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ।
ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
(ਸਹਾਇਕ: ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਯਾਦਵ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Pallav

PALLAV THAKUR ADVOCATE